

Висновки. Отже, особистісно-орієнтований підхід - це методологічна орієнтація в педагогічній діяльності, що дозволяє за допомогою опори на систему взаємопов'язаних понять, ідей та способів дій забезпечити і підтримати процеси самопізнання, самотворення і самореалізації особистості дитини, розвиток її неповторної індивідуальності.

Література:

1. Балл Г.О. Психолого-педагогічні засади гуманізації освіти., Г.О. Балл., Освіта і управління. - 1997., № 2., С.21-35.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання, І.Д. Бех. – К., ІЗМН, 1998. – 204 с.
3. Бондаревская Е.В. Теория и практика личностно-ориентированного образования [текст]., Е.В. Бондаревская. – Ростов-на-Дону., Издательство Ростовского педагогического университета, 2000. – 352 с.
4. Выготский Л.С. Педагогическая психология. Под ред. В.В. Давыдова, Л.С. Выготский. - М., Педагогика, 1991. - 480 с.
5. Дем'янюк Т.Д. Методика виховання в сучасній школі., Т.Д. Дем'янюк. – К., Наук.-метод. центр середньої освіти Міносвіти і науки України, 2000. – 286 с.
6. Подмазин С.И. Личностно ориентированное образование: Социально-философское исследование., С.И. Подмазин. – Запорожье., Просвита, 2000. – 250 с.
7. Rogers C.R. Foundations of the person-centered approach. In A way of being., C.R. Rogers. – Boston., Houghton Mifflin, 1980.

ПРИРОДНИЧА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПАРАМЕТРАХ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Грамастик Н., канд. пед. наук
Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Україна

Учасник конференції

The importance of the natural training of future teachers of elementary school is substantiated as an important component of their personal and professional formation. The review of scientific researches devoted to the natural training of the future teacher of elementary school is carried out in the parameter of modern scientific knowledge. The general tendencies of natural education in the professional training of the future teacher of the first degree school are revealed. The set of scientific approaches to the natural training of future primary school teachers is revealed.

Keywords: *valuable orientations of future elementary school teachers, natural preparation, natural competence, concepts of modern natural sciences.*

В умовах євроінтеграційної трансформації культурної, соціальної та політичної сфер життя, змінилася роль вищої освіти. Педагогічна освіта вже не є відособленою галуззю підготовки, а виступає як і суттєва складова вищої освіти й науки, що має вирішальний вплив на конкурентоспроможного фахівця.

Оскільки вчитель є ключовою фігурою освітньої сфери, то від рівня його особистісно-професійного профілю залежить успішність школяра. Не підлягає сумніву, значущість постаті вчителя саме першого ступеня, беручи до уваги унікальну своєрідність початкової освіти як педагогічної системи. Оновлена ж парадигма початкової освіти передбачає реалізацію закладеного в особистості потенціалу через розкриття основних аспектів насамперед науково-природничої картини світу (Н. Бібік, Я. Кодлюк, О. Савченко та ін.).

Враховуючи основні вимоги до професійної компетентності вчителя початкової ланки, що базується, здебільшого на застосуванні інтегрованого підходу, актуалізується проблема модернізації природничої підготовки майбутніх учителів початкових класів у параметрах сучасного психолого-педагогічного знання.

Результати опрацювання психолого-педагогічних наукових джерел засвідчують, що проблема підготовки майбутнього вчителя не втрачає актуальності протягом багатьох десятиліть, до того ж є досить широкою і різноплановою.

Зокрема, науковому розв'язанню питання вдосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи, сприяв науковий доробок як вітчизняних (В. Бондар, М. Євтух, І. Зязюн, Н. Кічук, Н. Оліференко, Д. Пашенко, Л. Хомич, Л. Хоружої), так і зарубіжних науковців (О. Айнвайлер, К. Бергер, А. Валицький, С. Гессен, Л. Лігле, Р. Левінь, Т. Новацкий, Н. Севвідс).

Зазначимо, що фундаментальні дослідження дидактичної проблематики початкової освіти системно висвітлені у роботах М. Байбари, М. Вакуленко, Н. Глузман, С. Мартиненко, М. Марусинець, О. Савченко, С. Сисоевої та інших. Для розв'язання окресленої проблеми в сучасній науці сформувався певні передумови. Так, дослідженню реалій початкової освіти та порівнянню її з європейською присвячені роботи Л. Коваль, О. Локшиної, В. Міттера.

У галузі психології та педагогіки значна кількість робіт висвітлює широке коло питань щодо готовності майбутніх учителів до формування природничих понять молодших школярів (Н. Волкова, Л. Дяченко, П. Єрдієва, О. Запорожця, І. Зверева, І. Зимня, Г. Ковальчук, О. Козакової, В. Корсунської, І. Кулагіна, М. Лейтеса, Л. Соколова тощо). Водночас безпосередньо питанням формування природознавчої компетентності майбутнього вчителя початкових класів присвячено роботи Т. Байбари, Н. Бібік, О. Біди, М. Галатюка, К. Гуз, П. Завітаєва, Ю. Лінника, Л. Нарочної, С. Собакар. Окремі ж аспекти природничої підготовки в контексті різновекторних процесів в освіті під впливом соціально орієнтованих змін розглянуто на рівні дисертаційних досліджень О. Варакути, С. Неведомської, Т. Тітової, І. Ситнікової, З. Хитрої та інших.

Мета статті полягає у висвітленні деяких найбільш конструктивних, на наш погляд, підходів до природничої підготовки майбутніх учителів початкових класів.

У Державному стандарті загальної початкової освіти зазначено, що основним завданням початкового курсу «Природознавство» є розвиток у молодших школярів понятійного апарату необхідного для вивчення навчальних предметів у середній та старшій школі природознавчого спрямування та формування природничих компетентностей, відповідно до соціально зумовлених освітніх запитів. На важливій пропедевтичній ролі природничих понять початкової школи наголошують як вітчизняні, так і зарубіжні науковці (І. Алексашина, Л. Бурова, Т. Васютіна, Б. Воронцов-Вельямінов, С. Гончаренко, В. Львченко, І. Климишина, Т. Креславська, І. Новіков, І. Опалева, Н. Румянцева, А. Степанюк та ін.).

З огляду на це, природничу підготовку майбутніх учителів початкових класів доцільно розглянути як системотвірну ланку у формуванні їхніх професійних знань та умінь. Крім того, гуманізація освіти, яка задекларована ключовою тенден-

цією парадигми сучасної початкової освіти, передбачає підняття статусу природничо-наукових навчальних предметів. Це спонукає вищу педагогічну школу до пошуку ефективних шляхів і засобів дидактично-технологічної підготовки майбутніх учителів початкової школи до викладання освітньої галузі «Природознавство» з урахуванням вітчизняного та зарубіжного творчого досвіду.

Дійсно, фундаментальність освіти майбутнього вчителя початкових класів передбачає опанування природничо-наукових та професійно орієнтованих дисциплін, які надаючи базові знання, складають ядро сучасної наукової картини світу і мають принципово важливе значення для формування загального кругозору, культури мислення і наукового світогляду студентів.

Крім того, природознавча обізнаність є важливою складовою професійної компетентності майбутнього вчителя. Під природничою компетентністю, перш за все, ми розуміємо рівень фахової здатності, що базується на освіченості майбутніх учителів початкових класів з базових дисциплін природничого циклу («Загальне землезнавство», «Основи природознавства», «Екологія»), синтез знань яких, дозволить розвивати науковий світогляд учнів. Відтак, природнича підготовка студентів не має бути суто вузькопрофесійною, оскільки в рамках даної посади вчитель школи першого ступеня повинен бути готовим до вирішення різних психолого-педагогічних освітніх проблем.

Аналіз освітньо-кваліфікаційних характеристик майбутніх учителів початкової школи дозволив виявити такі основні вимоги: розуміння сутності та соціальної значущості своєї майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну сферу їх діяльності; методична обізнаність у природничій галузі знань; психологічна готовність до зміни виду та характеру своєї професійної діяльності.

У контексті сучасного наукового розуміння сутності педагогічного професіоналізму, перебудова свідомості й мислення майбутнього вчителя має відбуватися раніше ніж складеться його контакт з дітьми.

У зв'язку з цим, специфіка природознавчої підготовки майбутніх учителів початкової школи передбачає формування соціально-орієнтованої системи певних цінностей. Як переконує практика, студенти приходять до вищого навчального закладу в тому віці, коли процес ціннісного самовизначення особистості на світоглядному рівні ще не завершений. Тому, теоретичне підрунтя професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до вивчення освітньої галузі «Природознавство» сконцентрована здебільшого на формуванні у слухачів ціннісних орієнтацій європейського зразка та просування в європейський освітній простір кращих взірців ціннісних установок вітчизняної освіти.

Зазначимо, що відповідно до психологічної теорії Джона Равена щодо особливості формування фахової компетентності вчителя, природнича підготовка майбутніх учителів початкової школи характеризується реалізацією гуманістичних та природоохоронних мотивів суб'єкта, адже вони відіграють важливу роль у цілеспрямованому формуванні професійно важливих якостей майбутнього вчителя, його професійної свідомості й поведінки, а також сприяють розвитку індивідуальності. Оскільки ж європейський вимір освіти розглядає природничу підготовку майбутнього вчителя на практичному рівні, а не як академічну галузь, то в сучасній природничій освіті набуває пріоритетності формування ціннісних орієнтацій як відносно стійкої системи спрямованості інтересів і потреб особистості [4, с. 356]. Отже, ціннісна спрямованість особистості студента слугує показником результативності його природничої підготовки.

Конструктивною в цьому контексті є думка К. Роджерса про те, що цінності є важливою складовою частиною в системі професійної підготовки, зокрема природничої.

Підкреслимо, що пророблений нами аналіз суспільної думки щодо основних тенденцій розвитку європейської вищої освіти як в цілому, так і в окремих аспектах фахової підготовки, свідчить, що природнича складова підготовки майбутніх учителів початкової школи сьогодні проходить черговий виток свого розвитку. Так, враховуючи особливості реформування вітчизняної вищої освіти, трансформації її сутності та змісту, виокремлено та обґрунтовано загальні підходи до природничої підготовки майбутніх учителів початкових класів у параметрах сучасної психолого-педагогічної науки.

Зауважимо на тому, що останнім часом у науково-освітньому середовищі країн Західної Європи поширюються погляди щодо об'єднання фахових дисциплін на якісно новому рівні, а саме, навколо фундаментальних природничо-наукових парадигм. Вчені (А. Бальоха, Г. Білецька, Л. Нікітченко, С. Рябченко, А. Пайкуш, І. Фурса та ін.) переконані, що без природничої підготовки неможливо розв'язати жодної глобальної проблеми людства, а процеси модернізації, які відбуваються на рівні початкової школи, активізують пошуки спрямовані на осучаснення знань традиційної змістової моделі підготовки фахівців та запровадження нових.

Утвердження нових підходів до галузевої підготовки зумовлює зростання інтересу до теорії та практики реформаторської педагогіки, яка передбачає творче застосування кращих надбань світової науки. Про це свідчить значний науковий доробок з питань розвитку вищої освіти. Так, у західному науковому просторі аналіз множини сучасних освітніх тенденцій представлено в дослідженнях С. Грофа, Т. Дай, Т. Кайго, А. Келлі, Т. Куна, К. Лайсвуда, І. Лакатоса, Д. Лоутона, Т. Моу, С. Парсонса, К. Поппера, С. Тулміна, Дж. Холтона та ін. Відомі своїми ідеями представники експериментальної педагогіки А. Біне, В. Лая, Е. Мейман, основні положення спрямовані на підвищення ролі і місця вчителя у навчально-виховному процесі школи, на організацію й удосконалення процесу підготовки майбутнього фахівця на основі експериментальних досліджень.

Безумовно, зміни, які відбулися на сучасному етапі розвитку початкової освіти були враховані у процесі дослідження психолого-педагогічних аспектів природничої підготовки майбутніх учителів, оскільки саме від них, насамперед, залежить реалізація новопосталих завдань сучасної початкової школи.

Вітчизняний науковий доробок у царині нової освітньої методології природничо-наукової підготовки майбутніх учителів початкових класів презентований у працях А. Алексюка, Л. Бордонська, Н. Бібік, О. Біди, О. Голубева, В. Данильчук, Т. Зоріна, С. Клепко, Л. Коваль, Н. Ничкало, О. Савченко, С. Семеріков, В. Симонов, О. Суханов, Г. Тарасенко та ін. На сучасному етапі проблема природничо-наукової підготовки фахівців у вищих навчальних закладах стала об'єктом дисертаційних досліджень Л. Білик, Н. Двудлічанської, В. Єлісеєва, С. Касарум, Л. Моторної, Л. Медведєвої, З. Скрипко, С. Старостіної та багатьох інших.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, які розкривають певні аспекти проблеми природничої підготовки майбутніх учителів початкової школи, вона потребує подальшого і всебічного обґрунтування у параметрах саме сучасного наукового знання.

Аналіз трансформацій вищої освіти у параметрах сучасної психолого-педагогічної науки України та зарубіжних країн свідчить про те, що в наш час іде орієнтація на педагогічно обдарованого, а відтак, конкурентоздатного вчителя, який би міг всі навчальні предмети в початковій школі викладати відповідно до сучасних вимог. У зв'язку з цим, вагомим значення набуває природнича підготовка майбутніх фахівців, що забезпечує гармонічне світобачення і формує цілісну картину світу. Ось чому природничу підготовку майбутніх учителів початкових класів має базуватися на концепції сучасного природознавства. Серед них загально визнано найбільш фундаментальними, зокрема, такі: концепція системного методу, концепція загальної

структури і взаємозв'язку природничих наук. Саме вони й складають ядро сучасної наукової картини світу, а спираючись на них, можна правильно зрозуміти і пояснити більшість процесів і явищ природознавства.

З позицій сучасної психолого-педагогічної науки природнича підготовка вчителя є складним поняттям. Дослідження науково-педагогічної літератури показало, що серед дослідників ще й досі несклалось єдиного висновку щодо змістового наповнення поняття «природнича підготовка».

У педагогічній енциклопедії поняття «професійна підготовка» трактується як сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей, трудового досвіду і норм поведінки, що забезпечують можливість успішної роботи з певної професії; процес повідомлення учням відповідних знань й умінь [7, с. 573].

Найбільш повний аналіз сутності суто природничої підготовки, виявленню основних етапів і тенденцій її становлення та розвитку знаходимо у працях М. Багова, Г. Білецької, Н. Васильєвої, В. Єлісеєва, Л. Моторної, С. Панічева, Г. Пономарьової. На думку науковців, зміст і якість природничої підготовки є основним «ключем» до мобільності, сумісності в зоні європейської вищої освіти.

З проведеного психологічного та педагогічного аналізу провідних ідей стосовно оновлення змісту вищої освіти, сучасна освітня політика України спрямована на пошуки ефективних підходів до природничої підготовки студентської молоді. Водночас теоретичний аналіз наукових праць і практичний досвід виявив наявність деяких протиріч між теоретичними підходами природничої підготовки майбутніх учителів початкових класів та результатами її практичної реалізації. На думку С.В. Рябченка, один із шляхів вирішення суперечностей через вивчення досвіду вченого-реформатора польської системи освіти Тадеуша Левовицького, сутність якого полягає в докорінній зміні уявлення про підготовку майбутнього вчителя загалом.

Наразі, більшість наукових праць присвячені визначенню основоположних підходів до різних аспектів підготовки майбутнього вчителя. У контексті нашого дослідження, підвищеної уваги приділено поглядам Г. Білецької, О. Вознюка, Ю. Гасило, О. Злобіна, М. Мартинюк, І. Мозуль, зокрема, в ракурсі природничо-наукової підготовки майбутніх учителів.

Крізь призму сучасного наукового знання, чільне місце в системі природничої підготовки майбутніх учителів початкових класів посідає компетентнісний підхід як конструктивний в системі професійної освіти (А. Бальоха, М. Галатюк, Л. Коваль, Ю. Лінник, О. Овчарук, А. Хуторський, С. Цимбал).

Нині вже накопичено чималий досвід щодо використання теоретико-методичних засад особистісно орієнтованого навчання дисциплін природничого циклу. Так, значний внесок у розроблення методології й теорії особистісно орієнтованої освіти зробили українські психологи (І. Бех, Г. Костюк, В. Рибалка, В. Семиченко) і педагоги (І. Зязюн, В. Кремень, В. Лозова, О. Пехота, С. Сисоєва, О. Топузов та ін.). Прикладний аспект особистісно орієнтованого підходу до природничої підготовки майбутніх учителів початкових класів передбачає переорієнтацію змісту навчання та освітньої діяльності на творення людини як особистості.

Принагідно зазначимо, що у сучасних системах освіти країн Європейського Союзу набули значного поширення інтеграційні процеси щодо практики професійної підготовки. Аналогічні процеси нині відбуваються й у вітчизняній освіті.

Ідея інтеграції є не новою. Вже склався значний багаторічний досвід її реалізації в контексті особливо природничих дисциплін. Більш того, саме природнича підготовка майбутніх учителів початкових класів вимагає інтеграції змісту, форм та методів навчання, а також використання єдиного підходу до процесу формування основних природничих понять, що сприяє виробленню певного фахового базису для формування професійного мислення особистості.

У науково-педагогічній літературі виокремлено теоретичні передумови інтеграції змісту навчання в підготовці майбутніх учителів (Г. Балл, О. Вознюк, В. Ільченко, В. Луговий, М. Корольова, Н. Куриленко, Н. Кузнєцова, О. Ярошенко та ін.).

Інтеграційний підхід у сучасній науці і практиці розглядається як загальнонаукова методологія, на основі якої формуються цілісні педагогічні системи та їх підсистеми. Тому в теорії та практиці вищої школи спостерігається тенденція до інтеграції навчальних дисциплін, що дозволяє студентам досягати міжпредметних узагальнень і швидкого засвоєння складного навчального матеріалу [9]. Природнича підготовка майбутніх учителів початкової школи не може здійснюватися без вивчення такого інтегрованого курсу як «Основи природознавства», який вдало інтегрується з навчальними дисциплінами: «Ботаніка», «Зоологія», «Землезнавство»).

Отже, динамічне зростання обсягу та темпів оновлення інформації й зростання потреби постійно пристосовуватися до нових інформаційних умов обумовлює необхідність в рамках професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи створювати скоординовані міжпредметні програми, міждисциплінарні інтегровані навчальні курси.

Варто звернути увагу ще й на ресурси системного підходу у вище окресленій площині, оскільки він має значні переваги з-поміж інших. По суті, саме він втілює в собі прогресивні риси діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів, бо він спрямований на розкриття цілісності педагогічних об'єктів, виявлення в них різноманітних типів зв'язків та зведення їх у єдину теоретичну картину.

Отже, аналіз психолого-педагогічної літератури дає змогу стверджувати, що проблема природничої підготовки майбутніх учителів початкових класів відноситься до вкрай актуальних. Вирішення означеної проблеми є не лише вимогою сучасного педагогічного буття, але однією із важливих передумов становлення цілісної системи фахової підготовки конкурентоздатного майбутнього вчителя.

Перспективи подальших наукових розвідок ми пов'язуємо із поглибленням наукових уявлень про ефективні педагогічні технології природничої підготовки майбутнього вчителя початкових класів в логіці підсистеми «бакалавр-магістр».

Література:

1. Baloha AS Natural-science competence of the future teacher of elementary school: theoretical and methodological analysis., A.S. Baloha., Collection of scientific works [Kherson State University]. Pedagogical sciences. - 2015., Issue 67., pp. 293-297.
2. Biletska G. Natural and scientific training of future ecologists: the essence and state of the problem in pedagogical researches., G. Biletska., Higher education of Ukraine. - 2014., No. 1., pp. 60-65.
3. Hessen S.I. Basics of Pedagogy. Introduction to Applied Philosophy Fiu., Ed. and sost. P.V. Alekseev – Moscow., «School-Press», 1995 – 448 p.
4. State standard of elementary general education., Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 20 April, 2011., No. 462.
5. John Raven. Competence in modern society., Raven J. – Moscow., «Kogito-Center», 2002. – 655 p.
6. Nepomnyascha G.I. Use of didactics in the process of formation of natural and mathematical concepts in elementary school students., G.I. Nepomnyascha., Primary school: realities and perspectives: Materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference. – Sumy., Sumy GPU them. A.S. Makarenko, 2008., pp. 234-236.

7. Pedagogical Encyclopedia., Ch. Editor Kairova A.I. – Moscow., Sov. Encyclopedia, 1988. – Т. 3. – 880 p.

8. Postgraduate education in the conditions of European integration: essence, content, technology, readiness for change: educational manual., L.P. Puhovskaya, M.V. Artyushina, V.G. Baseluk, P.V. Lushin, A.S. Snisarenko etc.; For sciences Ed. L.P. Puhovskaya. - K., Pedagogical thought, 2012. - 122 p.

9. Fursa I.V. Competence-integrative approach in the training of future teachers of biology., I.V. Fursa., Bulletin of the Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences. – 2016. – Voice over 133., pp. 237-240.

УДК 37.035

ДЕТЕРМІНАНТИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСТВА В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Гуцало Е.У., канд. пед. наук, д-р філос., доцент
Кіровоградський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка, Україна

Учасник конференції

У статті зроблено аналіз детермінації соціально-гуманітарних суспільних зрушень на процеси й механізми соціалізації студентів. На основі зібраного матеріалу (щоденників спостережень, інтерв'ю, бесід, опитувань, групових дискусій тощо) окреслюються особливості традиційних, інституціональних, стилізованих, міжособистісних, рефлексивних механізмів соціалізації молоді. Розглядається вплив громадської думки на настрої студентів, формування активної позиції у суспільних процесах, самовизначення щодо участі у конструктивній громадській діяльності тощо. Класифікуються вияви соціальних позицій та рівнів соціальної активності молоді. Відстежуються феномени соціалізації як на рівні окремих суб'єктів, так і груп студентів з урахуванням молодіжної субкультури. Формулюються деякі рекомендації й застереження щодо надбань соціалізованості молоді в умовах суспільних трансформацій.

Ключові слова: традиційні, інституційні, стилізовані, міжособистісні, рефлексивні механізми соціалізації; ідентифікація, соціальна фасилітація

The paper provides analysis of the social and humanitarian determination of the students' socialization processes and mechanisms under changes. The gathered material (observation diaries, interviews, talks, polls, group discussions etc.) outlines the basis for the establishment of the peculiarities of the traditional, institutional, stylized, interpersonal, reflexive mechanisms of the youth socialization. It has been researched public opinion influence of the students' moods, active social position formation within social processes, self-determination in respect of constructive non-governmental activism etc. Social positioning manifestation cases as well as youth social activism levels have been classified. Socialization phenomena have been tracked both on the level of certain subjects as well as students' groups, including subcultures they belong to. Some recommendations and forewarnings on youth socialization under social changes have been worked out.

Keywords: traditional, institutional, stylized, interpersonal, reflexive mechanisms of socialization; identification, social facilitation.

Проблема. Молодість – це не просто віковий період найбільших можливостей, а й час становлення реальної відповідальності за власні дії, вчинки, поведінку, час усвідомлення конкретних обов'язків перед суспільством, час нових відповідей на виклики життя. Сучасний процес соціалізації молоді набув ознак суспільної значущості. Результатом соціалізації, звісно, є людина як найвища цінність суспільства. Людина, що поступово стає здатною долати некритичну оцінку дійсності, пропагандистські стереотипи, маніпуляції, консерватизм, суто споживацьку орієнтацію тощо. Як бачимо, соціалізація є архіскладним процесом навіть у стабільні часи, а що вже говорити про періоди суспільних перетворень...

Мета статті: проаналізувати процеси й механізми соціалізації студентської молоді.

Студент ХХІ ст. хоче навчатися й жити по-новому. Інтерактивно, технологічно, динамічно, цікаво. Студент ХХІ ст. прагне найвищих освітніх стандартів, які дали б йому змогу не лише оптимально й ефективно здобувати освіту, але й сміливо виявляти власні здібності, ерудованість, амбітні претензії на майбутнє. Пасивне дисципліноване прослуховування лекцій, школярський переказ текстів підручників на семінарських або практичних заняттях, авторитаризм викладача, який так і не навчився користуватися комп'ютером й застосовує особистісно-відчужений стиль викладання, більше не влаштовують нове покоління українців. Усе голосніше лунають вимоги молодих щодо необхідності реалізації стратегічного завдання підготовки професіонала нової генерації, який здатен задовольняти індивідуальні й соціальні потреби моральним способом, бути громадянином, активно діяти й успішно розв'язувати поставлені суспільством проблеми.

Студент ХХІ ст. спроможний брати ініціативу й відповідальність на себе. Молоді люди намагаються стати співавторами своїх учителів, опонентами своїх викладачів, дослідниками наукових здобутків доцентів рідних кафедр, послідовниками улюблених професорів альма-матер, конкурентами сучасних менеджерів, академіків, винахідників, Учителів.

Студент ХХІ ст. вже розуміє, що знання й уміння необхідно «вплетити» в професійний досвід. Сучасний студент точно знає, що життєво необхідно навчитися застосовувати здобуту освіту в професії, стати професіоналом у пошуках й аналізі адекватних способів розв'язання актуальних питань, що виникають у комунікативній, організаторській діяльності, сфері міжособистісних й міжгрупових взаємодій. Студент прагне освіти, максимально наближеної до майбутньої професійної діяльності. Без такого рівня технологічності знань, умінь, навичок неможливо буде збагнути складні виробничі ситуації, прийняти компетентні рішення, розв'язати ділові й міжособистісні конфлікти, запобігти кризовим явищам.

Майбутній учитель – це наш студент. Майбутній учитель не може бути байдужим до проблем особистісного зростання своїх вихованців. У сфері наукових інтересів студента опиняється суб'єкт, що змінюється й розвивається в сукупності своїх особистісних та індивідуальних виявів, у системі зв'язків і взаємин із світом речей і людей. Наш студент вивчає особистість як активного свідомого суб'єкта діяльності, спілкування, пізнання й творчості. Тому постає важливе завдання – сприяти оптимальній соціалізації самої студентської молоді силами інтелігенції, викладачів освітніх закладів.

Узагальнюючи зібраний нами у процесі лонгitudного спостереження матеріал (щоденник спостережень, інтерв'ю, бе-